

GEMEENTE RAALTE	
Kopie aan:	
Ingek.	21 APR. 2023
Doc. nr.:	
Zaak nr.:	
Bericht v. ontv.	☐ JA ☐ NEE

Gemeente Raalte
 College van Burgemeester en Wethouders
 Postbus 140
 8100 AC RAALTE

Provincie Overijssel
 Luttenbergstraat 2
 Postbus 10078
 8000 GB Zwolle
 Telefoon 038 499 88 99
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl
 KvK 51048329
 IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij
 Mevr. W.J.M. Pol
 Telefoon 038 499 9413
WJM.Pol@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
18.04.2023	D2023-04-003605	2023-009579	1 van 2	2		

Onderwerp: Raalte Toezending IBT totaalbeeld

Geacht college,

Hierbij sturen wij u het totaalbeeld interbestuurlijk toezicht (IBT) van uw gemeente, dat wij tijdens onze vergadering van 18 april 2023 hebben vastgesteld. Het totaalbeeld is als bijlage 1 bij deze brief gevoegd.

Context

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, willen wij deze taak samen met de Overijsselse gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is ook uitgangspunt van de Overijsselse bestuursovereenkomst IBT.

Het totaalbeeld IBT is opgebouwd uit zes domeinen: Financiën, Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), Wro (Wet ruimtelijke ordening), Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Basis voor de toetsing is het IBT kader. Dit kader en de totaalbeelden zijn te vinden op onze website: [Interbestuurlijk toezicht per gemeente - Provincie Overijssel](#).

We hebben achtergrondinformatie als bijlage 2 bij deze brief gevoegd over onze werkwijze en ontwikkelingen op de domeinen.

Totaalbeeld IBT 2023 voor uw gemeente

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. De teksten zijn (ambtelijk) besproken. In het kader van de voorbereiding van het totaalbeeld IBT voor 2023 heeft ook afstemming plaatsgevonden met uw gemeentelijke IBT coördinator.

Voor uw gemeente geldt dat de totaalkleur van uw gemeente dit jaar groen is.

Wanneer naar de afzonderlijke domeinen wordt gekeken, dan kleurt uw gemeente op alle domeinen groen. Dit betekent dat uw gemeente op alle domeinen voldoet aan de in het kader gestelde criteria. De verbeterpunten die voor de domeinen Wabo en Informatie- en Archiefbeheer worden genoemd zullen aan de orde komen tijdens de reguliere ambtelijke gesprekken tussen de provinciale en gemeentelijke domeintrekkers.

Voor een nadere toelichting op de bevindingen per domein verwijzen we naar het bijgevoegde totaalbeeld.

Rol raden

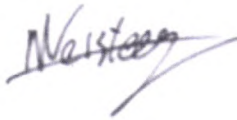
Datum verzending
 20.04.2023

Eén van de uitgangspunten in de herziene bestuursovereenkomst is dat gemeente en provincie de verbinding tussen de horizontale verantwoording en het verticale toezicht zullen versterken door beide processen beter op elkaar te laten aansluiten. Ter uitvoering hiervan hebben wij met elkaar afgesproken dat gemeenten het totaalbeeld deel uit zullen laten maken van de planning- en controlecyclus (P&C-cyclus) en dat de provincie zorg zal dragen voor een toegankelijke en actuele dataviewer op de provinciale website met informatie over de totaalbeelden per gemeente en gedurende de afgelopen jaren, welke veel achtergrondinformatie biedt. Zie hiervoor ook de eerder genoemde link naar het interbestuurlijke toezicht op onze website.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Totaalbeeld Interbestuurlijk Toezicht Raalte 2023

Totaalbeeld Raalte: groen					
Financiën	Wabo	Wro	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
groen	groen	groen	groen	groen	groen

Motivering totaalbeeld

Algemeen

Provinciaal toezicht is een wettelijke taak. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT (2022). Samen werken provincie en gemeente aan een goede kwaliteit van het openbaar bestuur, ieder vanuit haar eigen rol, verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

Het Overijsselse interbestuurlijk toezicht heeft betrekking op de domeinen Financiën, Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), Wro (Wet ruimtelijke ordening), Informatie- & archiefbeheer, Huisvesting statushouders en Erfgoed. Voor Financiën gaat het om provinciaal toezicht op de begroting, en voor de andere domeinen om provinciaal toezicht op de uitvoering van gemeentelijke medebewindstaken.

Beoordelingskader IBT

Basis voor de beoordeling is het IBT beoordelingskader zoals dat in 2022 is gehanteerd. Kanttekening hierbij is dat in het huidige beoordelingskader nog geen rekening is gehouden met de nieuwe Omgevingswet, omdat deze nog niet in werking is getreden. De komende maanden zal de provincie in overleg met gemeenten bezien wat de mogelijke doorwerking van deze wet zal zijn op het IBT beoordelingskader voor 2024.

Totaalbeeld van de gemeente: groen

De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. De kleur van het totaalbeeld is dit jaar groen. In 2021 en 2022 was het beeld eveneens groen.

De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop actie nodig is. Zoals afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT en het bijbehorende IBT-beoordelingskader gaat de provincie daarover in gesprek met de gemeente.

Beelden op de afzonderlijke domeinen

De gemeente kleurt op alle zes domeinen groen. Dit betekent dat de gemeente voor alle zes domeinen voldoet aan de in het kader gestelde criteria.

Voor de domeinen Wabo en Informatie- en archiefbeheer geldt dat er verbeter- respectievelijk aandachtspunten worden genoemd, waar de gemeente het komende jaar aan kan werken. Deze zullen aan de orde komen tijdens de reguliere ambtelijke gesprekken tussen de provinciale en gemeentelijke domeintrekkers.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
Financiën	Beoordeling De begroting 2023 en meerjarenramingen zijn structureel en reëel sluitend. Dit betekent dat de gemeente onder het reguliere (repressieve) toezicht valt en de begroting 2023 zonder onze goedkeuring kan uitvoeren. Daarnaast is er geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Het bovenstaande heeft erin geresulteerd dat de kleuring in het IBT beeld voor het domein financiën groen is. Context De IBT-kleur was in 2021 en 2022 ook groen. Er zijn nu, voor zover bekend, geen bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig zouden kunnen beïnvloeden. Met ingang van 2023 heeft er bij de AU een herijking plaatsgevonden. De gemeente Raalte is hierbij een nadeel-gemeente. Voor 2023 is de IBT-kleur wederom groen. Toelichting beoordeling Wij hebben geconstateerd dat: • de gemeente gebruik maakt van de mogelijkheid om voor de jaren 2024 tot en met 2026 een stelpost voor 100 % "verwachte extra middelen Jeugd" op te nemen, conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO. De stelpost is opgenomen in het structurele beeld van de gemeente. Het opnemen van de stelpost brengt een risico met zich mee omdat de extra middelen niet structureel zijn opgenomen in het gemeentefonds; • de gemeente voldoende weerstandscapaciteit heeft om risico's te kunnen opvangen; • Hoewel gemeente Raalte goede stappen zet, is de actualiteit van de beheerplannen voor een deel nog niet op orde. Actuele beheerplannen zijn noodzakelijk om de realiteit van de ramingen zoals deze zijn opgenomen in de begroting te kunnen beoordelen. In de toezichtbrief 2022 hebben wij u hierop reeds gewezen. Ons advies is om hier in 2023 aandacht aan te besteden.	Groen	<i>Toezichtregime groen</i> 1. Geraamde uitgaven en inkomsten structureel en reëel in evenwicht en, 2. Uit meerjarenbegroting is aannemelijk dat dit evenwicht wordt gecontinueerd en, 3. Er is, voor zover bekend, geen sprake van bestuurlijk relevante onderwerpen die de financiële positie substantieel nadelig kunnen beïnvloeden. Hierbij kan gedacht worden aan de jaarrekening, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie of andere onderwerpen. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> ○ Begroting vergt geen goedkeuring. ○ Regulier ambtelijk en bestuurlijk contact (≤ 2 x per jaar). ○ Monitoren begrotingswijzigingen. ○ Themaonderzoeken. ○ Onderzoek programmarekening met accountantsverslag. ○ Opvragen nota's deelonderwerpen financiële positie.
Wabo	Beoordeling 2023 Op basis van de uitgevoerde toetsing van IBT op het domein Wabo, de onderlinge samenhang van de documenten en de voortgangsgesprekken, is het kleurbeeld voor de gemeente Raalte groen. Er zijn nog wel verbeterpunten waar de gemeente Raalte het komende jaar aan kan werken. Verbeterpunten vorig jaar De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2022 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbeteringen, maar er blijft op enkele onderdelen aandacht nodig.	Groen	<i>Toezichtregime: groen</i> <i>Inzicht in uitvoering en handhaving</i> Sluitende beleids- en uitvoeringscyclus, die voldoet aan de beoordelingscriteria. Alle stappen van de cyclus zijn ingevuld. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> ○ Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: 1 à 2 keer per jaar.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	Beleidskader De gemeente Raalte beschikt over actueel VTH-beleid voor de thuishaken. Dit VTH-beleid bevat onder andere een probleemanalyse, strategieën, meerjaren-doelstellingen en een risicoanalyse voor de bouw en RO-taken. Het uniform beleid voor de VTH taken die belegd zijn bij de Omgevingsdienst IJsselland dateert van 2019. Zowel de risicoanalyse als het beleidsplan voor de milieutaken zijn verouderd en moeten worden aangepast aan de Omgevingswet. De invulling van de risicoanalysetool is gereed, maar moet nog nader worden uitgewerkt. Het beleidsplan wordt in 2023 geactualiseerd en aangepast aan de Omgevingswet. Uitvoeringsprogramma Het uitvoeringsprogramma 2023 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma is aangegeven welke activiteiten de gemeente wil gaan uitvoeren voor de thuishaken. Daarnaast is aangegeven hoe de gemeente gaat werken aan de realisatie van de beleidsdoelen. Uit het uitvoeringsprogramma 2023 blijkt ook dat de beschreven capaciteit voldoende is om het uitvoeringsprogramma uit te voeren. Het uitvoeringsprogramma 2023 voor de taken die bij de Omgevingsdienst IJsselland zijn belegd is tijdig vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma bevat doelstellingen. Deze doelstellingen komen echter niet overeen met de doelstellingen uit het huidige VTH-beleid. Daarnaast ontbreken indicatoren in het uitvoeringsprogramma. Bij de doelen in het uitvoeringsprogramma is aangegeven wat de Omgevingsdienst IJsselland gaat doen. Rapportage en evaluatie Het jaarverslag 2021 is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde activiteiten. Uit het jaarverslag blijkt niet hoe de activiteiten hebben bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen doelen. In het jaarverslag is inzichtelijk gemaakt hoe Raalte voldoet aan de kritieke massa zoals deze is opgenomen in de kwaliteitscriteria. Verbeterpunten Voor 2023 heeft de gemeente Raalte de volgende verbeterpunten: 1. Laat in het jaarverslag 2022 zien of de activiteiten hebben bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen doelen en of deze zijn gerealiseerd. 2. Actualiseer in 2023 het VTH-beleid voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst IJsselland. 3. Zorg voor uniformiteit tussen de doelen in het VTH-beleid en het		o Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef)

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	uitvoeringsprogramma 2024 voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst IJsselland. 4. Stel in 2023 de geactualiseerde risicoanalyse voor de milieutaken vast en betrek deze bij het uitvoeringsprogramma 2024.		
Wro	Beoordeling totaal: Groen De gemeente Raalte scoort positief op de criteria van het domein Wro. Dit maakt dat het kleurbeeld voor het afgelopen jaar groen is. Omgevings- en Structuurvisies: Groen De Omgevingsvisie 'Horizon Raalte 2040' is op 26 november 2020 vastgesteld door de raad. Bestemmingsplannen: Groen Het merendeel van de bestemmingsplannen van de gemeente Raalte is jonger dan 10 jaar. De capaciteit wordt ingezet op de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet Toezicht en handhaving: Groen Het toezicht en handhaving op de naleving van ruimtelijke plannen, buiten het toezicht en handhaving in het kader van de vergunningverlening, krijgt in de gemeente Raalte voldoende aandacht in het VTH-programma 2023. Het VTH-programma-2023 geeft concreet inzicht in hoe illegale situaties en strijdigheden opgespoord worden, welke thema's en/of gebieden prioriteit krijgen, en welke capaciteit hierop wordt ingezet. Het valt op dat het ambitie-niveau voor toezicht Handelen in strijd met regels RO en Landschappelijke inpassing, op 50% is gezet. Welke motivatie hierachter zit, is onduidelijk.	Groen	<i>Toezichtregime: groen</i> <i>Vaststelling en actualisatie structuurvisies</i> - o de gemeente heeft de structuurvisies op orde (voldoet aan de hiervoor genoemde beoordelingscriteria) <i>Vaststelling en actualisatie bestemmingsplannen</i> - o de gemeente heeft de bestemmingsplannen op orde (voldoet aan de hiervoor genoemde beoordelingscriteria) of de gemeente heeft aangetoond dat de beschikbare capaciteit ingezet wordt voor de voorbereiding op het omgevingsplan. <i>Inzicht in nalevingstoezicht</i> - o Voor 1 januari van elk kalenderjaar is het door de raad geziene jaarlijkse programma voor toezicht en handhaving RO aan GS gestuurd en - o voor 1 april, dan wel samen met de jaarrekening, is het door de raad geziene jaarverslag toezicht en handhaving RO aan GS gestuurd en - o doelen en normen zijn behaald. Er is een goede en actuele analyse van de risico's. Er is sprake van een consistent programma met voldoende operationele doelen, afwijkingen zijn begrijpelijk geformuleerd. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> - o Ambtelijk contact: 1 à 2 keer per jaar. - o Kennisgevingsbrief van GS: situatie is conform de eisen. - o Steekproef eens per 3 à 4 jaar.
Informatie- en archiefbeheer	Algemeen Het beeld van de gemeente Raalte is gebaseerd op het - door B&W op 24 januari 2023 goedgekeurde - Verantwoordingsverslag informatiehuishouding 2021 Gemeente Raalte, dd 13 december 2022, met bijgevoegde Activiteitenkalender 2022 en het	Groen	<i>Toezichtregime: groen</i> <i>Zorg voor en beheer van archief op orde</i> <i>Intensiteit toezicht: laag</i> Frequentie algemeen inspectiebezoek: eens per 3 jaar.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	<i>Scoreformulier VNG ArchiefKPI's Raalte 2022.</i> Hiermee voldoet Raalte ruimschoots aan de gemaakte informatie-afspraken in het kader van het IBT. Oordeel Het informatie- en archiefbeheer is grotendeels op orde. De gemeente heeft de opgaven in beeld en acties worden goed opgepakt. Dit leidt op basis van het toetsingskader tot de kleur groen. Digitale werken De DOWR-gemeenten hebben zich voorbereid op de komst van 5 invloedrijke wetten: de Woo, Archiefwet, Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid, Wet elektronische publicaties en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Hybride werken wordt de nieuwe standaard en vormt een uitdaging om de informatiehuishouding op orde te houden. Een goede uitvoering van de Wet open overheid (Woo) hangt hiermee samen; hiervoor is een kwartiermaker aangewezen. Samen met de andere DOWR-gemeenten heeft Raalte besloten aan te sluiten bij de VNG-selectielijst e-mailarchivering en wordt gewerkt aan een generiek metadataschema voor alle (digitale) informatie. In 2022 is het Uitvoeringskader Duurzame Toegankelijkheid Informatie vastgesteld. Dit vormt de basis voor het nieuwe Uitvoeringsplan Informatiebeheer DOWR-gemeenten 2023-2025. De I-visie DOWR is in 2022 geactualiseerd. Een eerste evaluatie van de record-management functionaliteiten van Samenwerken in de Cloud (Microsoft 365) heeft verschillende punten voor verbetering opgeleverd. Ter voorbereiding op het aflopen van het contract met Dimpact voor de e-Suite in 2023 wordt de komende jaren veel energie gestoken in het modulair opbouwen van componenten vanuit Common Ground architectuur (Beyond23). Tenslotte is een nieuw Handboek Vervanging vastgesteld in januari 2023. Kwaliteitssysteem In 2022 zijn stappen gezet om kwaliteitscontroles te verbeteren. Om te komen tot een continue verbetercyclus is externe expertise ingezet. De achterstand in digitale vernietiging is weggewerkt in 2022. Archiefruimten De mogelijkheden voor een e-depotvoorziening zijn in onderzoek, waarbij ook de optie voor duurzame toegankelijkheid via het bronsysteem wordt meegenomen. Digitalisering en het beschrijven van oude archieven vindt plaats door de Historische Vereniging om de toegang tot deze informatie te vergroten. Daarna zal formele overbrenging alsnog plaatsvinden. Aandachtspunten voor 2023		Jaarlijks door zorgdrager vastgestelde horizontale verslaglegging via KPI's of vergelijkbaar, ontvangen door gedeputeerde staten. Een groene score is uitgesloten als vastgestelde verslagen niet door gedeputeerde staten zijn ontvangen.

Domein	Beoordeling en onderbouwing door GS	Beeld	Toezichtregime
	- Vervolmaken Kwaliteitssysteem ex art 16 Archiefregeling - Correcte overbrenging van oud-archief (lopend punt)		
Huisvesting statushouders	Beoordeling De gemeente Raalte heeft voldaan aan de wettelijke taakstelling voor de tweede helft van 2022. Dit maakt dat het kleurbeeld voor het afgelopen jaar 'groen' is. Daarnaast verdient de gemeente een groot compliment voor de getoonde inzet in de afgelopen periode. De gemeente heeft zowel de verhoogde taakstelling gerealiseerd als ook een achterstand geheel ingelopen. Ieder half jaar krijgen gemeenten per 1 januari en 1 juli door het Rijk een taakstelling opgelegd voor het huisvesten van statushouders. De beoordeling heeft plaatsgevonden op basis van de realisatiecijfers op peildatum 1 januari 2023 en aanvullende informatie verstrekt door de gemeente.	Groen	<i>Toezichtregime: groen</i> - Voldaan aan de wettelijke taakstelling, inclusief het wegwerken van een eventuele achterstand uit vorige periode(n) <i>Intensiteit toezicht: laag</i> 1. Maandelijks monitoren voortgang. 2. Signalering: wanneer het er na uit ziet dat de gemeente de taakstelling niet gaat halen, wordt een ambtelijk overleg ingepland waarbij informatie wordt opgevraagd en geëvalueerd wordt welke stappen genomen kunnen worden om aan de taakstelling te voldoen.
Erfgoed	De gemeente Raalte kent een erfgoedverordening uit 2011. Er zijn drie adviezen verleend door de Erfgoedcommissie waarvan niet is afgeweken. Het VTH proces is zorgvuldig ingericht. Er wordt jaarlijks een VTH jaarprogramma opgesteld. Archeologische en cultuurhistorische waarden worden op verschillende manieren geborgd bij ruimtelijke ontwikkelingen.	Groen	<i>Toezichtregime: groen</i> Voldaan aan eisen Erfgoedwet. - Monumentencommissies en archeologisch deskundigen adequaat om advies gevraagd - Nieuw vast te stellen bestemmingplannen actueel volgens Erfgoedwet. <i>Intensiteit toezicht: laag</i> - Ambtelijk gesprek bevindingen beoordeling uitvoering en handhaving: maximaal 1 keer per jaar. - Dossieronderzoek: indien specifieke omstandigheden daar aanleiding toe geven (steekproef).

Achtergrondinformatie bij totaalbeelden IBT 2023

Het totaalbeeld 2023 gaat over het toezichtjaar 2022. Op basis van de uitkomsten van de toetsing zijn risico's en/of verbeterpunten benoemd, die dit jaar (2023) moeten worden opgepakt.

Kleur domeinen

Per domein kunnen de kleuren groen, oranje of rood worden toegekend. De kleuring heeft een signaalfunctie, en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Wanneer een domein oranje of rood kleurt, dan betekent dat dat de provincie risico's ziet waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het beoordelingskader IBT, in gesprek gaat met de gemeente.

Voor het domein financiën geldt dat GS, in het kader van het provinciale financieel toezicht, de gemeenten in december 2022 geïnformeerd hebben of zij in 2023 onder repressief of preventief toezicht valt. In het geval van preventief toezicht, is de score op IBT-financiën rood. Bij repressief toezicht zijn groen en oranje mogelijk.

Kleur totaalbeeld

Ook het totaalbeeld zelf heeft een kleur (eindkleur). Uiteraard is een goede uitvoering van taken op alle domeinen van belang. Om recht te doen aan de verschillen is ervoor gekozen om bij het bepalen van de eindkleur de domeinen verschillend mee te laten wegen:

- Financiën weegt het zwaarst (gewicht 3), omdat dit doorwerkt op alle gemeentelijke beleidsterreinen.
- Wabo en Wro wegen middelzwaar (gewicht 2 per domein). Wabo, omdat dit de gezondheid en veiligheid betreft en dit domein sinds 1 oktober 2012 ook flink is uitgebreid door overdracht van de taken van de Inspectie Leefomgeving en Transport. Wro, vanwege de grote invloed op de leefomgeving en de provinciale belangen die hiermee gemoeid zijn.
- Informatie- & archiefbeheer, huisvesting statushouders en monumenten wegen het minst zwaar (gewicht 1 per domein).

De berekening is als volgt:

Domeinen:	Groen	Oranje	Rood
Financiën	0 punten	3 punten	6 punten
Wabo	0 punten	2 punten	4 punten
Wro	0 punten	2 punten	4 punten
Archief	0 punten	1 punt	2 punten
Statushouders	0 punten	1 punt	2 punten
Monumenten	0 punten	1 punt	2 punten

Laag toezichtregime < 5 punten	Gemiddeld toezichtregime, 5 - 9 punten	Hoog toezichtregime, > 10 punten
--	---	--

Relevante ontwikkelingen

Algemeen

Inwerkingtreding nieuwe Omgevingswet

De inwerking treding van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2024. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen en dit raakt daarom de IBT-domeinen Wabo, Wro en Erfgoed. Zowel gemeenten als provincie bereiden zich voor op de invoering van de Wet en de consequenties die dit heeft voor het IBT-beoordelingskader. Aanpassing van het IBT-beoordelingskader zal na overleg met de gemeenten plaatsvinden.

De Omgevingswet gaat ook Archief raken omdat er verschuiving van bevoegd gezag op bodemtaken plaatsvindt. Dit heeft consequenties voor de status van archieven die zich nu nog bij de provincie bevinden maar overgedragen cq vervreemd moeten worden naar gemeenten. Het is nog niet bekend in welke vorm dit exact moet plaatsvinden.

Inwerkingtreding Wet Digitale Overheid (WDO):

Ook voor deze wet geldt dat de inwerkingtreding van deze wet nog niet van invloed zal zijn op het komende IBT jaar. Op 21 maart 2023 heeft de Eerste kamer met het wetsvoorstel ingestemd. De wet treedt op 1 juli 2023 in werking. Inwerkingtreding zal gefaseerd plaatsvinden. Met de gemeenten zal daarom – in lijn met hetgeen is afgesproken in de Bestuursovereenkomst IBT - het gesprek opgestart worden over het opnemen van deze wet in het beoordelingskader IBT.

Relevante ontwikkelingen per IBT-domein

Financiën

De begrotingen 2023 (en/of de meerjarenramingen 2024 – 2026) van de 25 Overijsselse gemeenten, voldoen aan de wettelijke eis van structureel en reëel evenwicht.

Alle gemeenten hebben last van de negatieve effecten van het sociaal domein (voornamelijk Jeugd), de gevolgen van het corona-virus en de (neven) effecten van de oorlog in Oekraïne. De gesprekken tussen het Rijk en de gemeenten ten aanzien van de tekorten op jeugd hebben gelijk aan vorig jaar voor de korte termijn een resultaat opgeleverd. De gemeenten krijgen voor 2023 extra middelen. Deze extra middelen hebben een fors positief effect op de structurele begrotingspositie 2023 van de gemeenten. Voor de jaren 2024 en verder zijn er door het Rijk nog geen toezeggingen gedaan, deze zijn afhankelijk van de invulling van de afgesproken hervormingsagenda.

In de vervolgesprekken tussen het Rijk, de VNG en het IPO is afgesproken dat de gemeenten voor de jaren 2024 en verder een stelpost mogen opnemen. Door het toestaan van deze stelpost zien wij dat bij het merendeel van de gemeenten de meerjarenramingen (2024-2026) structureel sluitend zijn. Verder zien wij dat de door de VNG aangezwengelde discussies rondom de opschalingskorting en de tekorten op de WMO door het Rijk zijn doorgeschoven. Daarnaast heeft het Rijk een nieuwe financieringsystematiek voor gemeenten aangekondigd. Bij de aankondiging heeft het Rijk al een voorschot genomen door het gemeentefonds voor het jaar 2026 te verlagen. Tegen deze wijze van werken is geageerd met als resultaat dat het Rijk bij de septembercirculaire 2022 gemeentefonds, eenmalig, een bedrag van 1 miljard extra aan het gemeentefonds heeft toegevoegd voor het jaar 2026. In het financiële beeld van een aanzienlijk deel van de Overijsselse gemeenten is dit, vanwege het late bekend worden, niet meegenomen.

Gezien de hoeveelheid extra geld gemeentefonds die er het afgelopen jaar extra naar gemeenten is gegaan kunnen wij voor het eerst sinds jaren spreken van een situatie dat gemeenten geen moeite hebben om een sluitende begroting 2023 vast te stellen. Ook het beeld na 2023 ziet er door de extra middelen vanuit het gemeentefonds, het toestaan van een stelpost jeugd (hervormingsagenda) en de extra € 1 miljard uit de septembercirculaire gemeentefonds rooskleurig uit. Vinger aan de pols houden is en blijft gewenst.

Wabo:

Binnen het domein Wabo spelen er diverse ontwikkelingen:

Adviescommissie VTH o.l.v. Van Aartsen: Deze commissie heeft in maart 2021 het rapport 'om de leefomgeving' aangeboden. De commissie doet tien aanbevelingen om te komen tot een toekomstvast, effectief, slagvaardig en toekomstgericht VTH-stelsel. In het eerste kwartaal van 2022 is met alle partijen overlegd over de structuur waarin samengewerkt wordt aan de opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen. Dit heeft geleid tot het interbestuurlijk programma. Dit interbestuurlijk programma is een samenwerking van het Rijk, VNG, IPO en OD-NL samen. In het interbestuurlijk programma wordt gewerkt aan de concretisering en uitvoering van 9 van de 10 aanbevelingen van de commissie Van Aartsen

Omgevingswet: De inwerkingtreding van de Omgevingswet staat gepland voor 1 januari 2024. De huidige 26 wetten, onder meer milieu, ruimtelijke ordening, natuur, water en bouwen worden teruggebracht naar één wet. Dit betekent dat er in 2023 door de gemeenten veel werk verzet moet worden op de voorbereiding van de Omgevingswet, zoals aansluiting op het digitale stelsel (DSO) en participatie van belanghebbenden.

Daarnaast zullende huidige VTH-beleidsdocumenten inclusief strategieën aangepast moeten gaan worden aan de Omgevingswet en zal de wettelijke grondslag van uw beleidsregels en verordening(en) mogelijk moeten worden herzien.

Wet kwaliteitsborging bouwen: Daarnaast treedt gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 de Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb) stapsgewijs in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van particulieren en professionele opdrachtgevers uitgebreid. De wet gaat gefaseerd in. De Wkb geldt bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet eerst alleen voor nieuw te bouwen bouwwerken in de laagste risicoklasse (gevolgklasse 1). Het verbouwen van bouwwerken in gevolgklasse 1 zal een half jaar later onder de Wkb komen. daarna volgen eventueel de meer complexe bouwwerken. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het toezicht op de bestaande bouw en omgevingsveiligheid en blijft het bevoegd gezag.

Wro:

Evenals vorig jaar wordt ook dit jaar naar de drie onderdelen gekeken die rechtsreeks uit de wet voortvloeien: actualiteit van structuurvisies en/of omgevingsvisies, bestemmingsplannen en het toezichts- en handhavingsskader.

Het nalevingstoezicht wordt sinds vorig jaar strenger beoordeeld. Voor de provincie is inzicht in het nalevingstoezicht van belang omdat dit de beleidscyclus sluitend maakt. De nadruk blijft liggen op de voorkantsamenwerking.

Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Gemeenten moeten uiterlijk 1 januari 2025 een omgevingsvisie hebben conform de eisen uit de Omgevingswet. Gemeenten zijn druk bezig met de implementatie van de Omgevingswet.

Informatie- en Archiefbeheer:

Langzaam maar gestaag neemt het aantal gemeenten met een aangewezen (gediplomeerde) archivaris toe. Geredeneerd vanuit de nieuwe Archiefwet – waarin lagere overheden verplicht worden een archivaris als horizontaal toezichthouder aan te wijzen – is dat een goede ontwikkeling. Neveneffect van deze ontwikkeling is dat de situatie ten aanzien van het informatie- en archiefbeheer daardoor ook kritischer wordt beoordeeld. Met als gevolg dat er sneller sprake is van het signaleren van meerdere aandachtspunten op dit domein, wat weer leidt tot een oranje beoordeling in het kader van interbestuurlijk toezicht. Hierdoor ontstaat de paradoxale situatie dat in deze gevallen oranje aangeeft dat er sprake is van dieper inzicht in verbeterpunten, in plaats van dat de situatie is verslechterd ten opzichte van een eerdere groene beoordeling. Door met elkaar de dialoog te blijven voeren over de onderliggende argumenten voor de toegekende kleur, leidt samen optrekken tot verhoging van de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Als (uitgestelde) datum voor de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet wordt nog uitgegaan van 1 juli 2024. De wet ligt sinds 2021 voor in de Tweede Kamer, maar leidt nog tot discussie over gemaakte keuzes en de door de Kamer uitgesproken wens om de minister van BZK mede-ondertekenaar van deze wet te laten zijn. Daarbij is gekozen voor het behandelen van een totaalpakket, inclusief een uitgewerkte Archiefregeling en nieuw Archiefbesluit. Deze worden in 2023 verder in detail uitgewerkt. Mogelijke verdere vertraging lijkt te ontstaan nu op initiatief van de Rijkscommissaris Informatiehuishouding de roep is versterkt om toe te werken naar een Algemene Informatiewet om het complexe en diverse woud aan informatiewetten te stroomlijnen en beter af te stemmen op Europese wetgeving die op dit terrein op ons afkomt in de komende jaren.

De Wet Open Overheid (Woo) is per 1 mei 2022 in werking getreden en verlangt van overheden dat de informatiehuishouding op orde is om voor een flink aantal categorieën van informatie deze actief binnen 14 dagen na vaststelling te kunnen publiceren. Een nulmeting door de VNG laat zien dat de processen hiervoor in veel gevallen nog niet op orde zijn. Met de Woo is de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob) ingetrokken.

Huisvesting statushouders:

Gemeenten geven aan te opereren op een 'krappe' woningmarkt met een lage beschikbaarheid van huurwoningen die geschikt zijn voor doelgroepen waaronder statushouders. Er wordt benoemd dat er krapte is in 'brede' zin in het aanbod van huurwoningen, ook ten aanzien van huurwoningen voor jongeren, gezinnen, spoedzoekers en andere doelgroepen.

Een aantal gemeenten geeft aan een knelpunt te voelen met betrekking tot het huisvesten van grote gezinnen. Er wordt beargumenteerd dat het moeizaam is om voor grote gezinnen (van 8 of meer personen) geschikte en passende woonruimte te vinden.

De taakstelling voor huisvesting is hoog en de druk op de opvang is groot, gemeenten hebben daarom extra inzet getoond om de taakstelling te halen en te kijken naar creatieve oplossingen op het gebied van flexwonen. Een aantal gemeenten heeft zelfs een extra groep statushouders gehuisvest bovenop de wettelijke taakstelling.

Erfgoed

Belangrijk aandachtspunt zijn de ontwikkelingen richting de Omgevingswet: we proberen te achterhalen in hoeverre gemeenten erfgoed goed hebben betrokken bij hun voorbereiding hierop. Andersom gaan we zelf ook na hoe we binnen IBT kunnen meebewegen op deze ontwikkeling.

Ook is er vanuit de provincies gezamenlijk aandacht voor het IBT domein erfgoed. Zo wordt er gekeken of er een meer eenduidige aanpak gevonden kan worden en hierbij een gedeelde (minimale) vorm van toezichtskader. De provincies staan hier op dit moment nog verschillend in, de vraag is dus of deze gezamenlijkheid gevonden kan worden.